

NAUČNOM VEĆU MEDICINSKOG FAKULTETA
UNIVERZITETA U BEOGRADU

Na sednici Naučnog veća Medicinskog fakulteta u Beogradu, održanoj dana 14.07.2016. godine, broj 5940/6, imenovana je komisija za ocenu završene doktorske disertacije pod naslovom:

**„Analiza psiholoških faktora rizika u trudnoćama sa pretećim prevremenim
porođajem“**

kandidata dr Elene Đaković, zaposlenog u GAK „Narodni front“ u Beogradu.

Mentor je Prof. dr Snežana Rakić.

Komentor je Prof. dr Miroslava Jašović Gašić

Komisija za ocenu završene doktorske disertacije imenovana je u sastavu:

1. Prof. dr Nebojša Radunović, profesor Medicinskog fakulteta u Beogradu
2. Prof. dr Mladenko Vasiljević, profesor Medicinskog fakulteta u Beogradu
3. Prof. dr Spomenka Mujović, profesor Medicinskog fakulteta u penziji

Na osnovu analize priložene doktorske disertacije, komisija za ocenu završene doktorske disertacije jednoglasno podnosi Naučnom veću Medicinskog fakulteta sledeći

IZVEŠTAJ

A) Prikaz sadržaja doktorke disertacije

Doktorska disertacija dr Elene Đaković napisana je na ukupno 60 strana i podeljena je na sledeća poglavlja: uvod, ciljevi rada, materijal i metode, rezultati, diskusija, zaključci i literatura. U disertaciji se nalazi ukupno 23 tabele i deset slika (od čega sedam grafikona). Doktorska disertacija sadrži sažetak na srpskom i engleskom jeziku, biografiju kandidata, podatke o komisiji i spisak skraćenica korišćenih u tekstu.

U **uvodu** je opisan početak i tok fiziološkog porođaja. Navedeni su epidemiologija, etiologija, prevencija i tretman prevremenog porođaja. Na adekvatan način su u potpunosti opisani kriterijumi dijagnostike i terapije prevremenog porođaja.

Prikazan je detaljan osvrt na mesta produkcije, mehanizme delovanja i uloge prirodnog progesterona i njegovih metabolita u prevremenom porođaju. Date su definicije psiholoških faktora rizika: stresa, anksioznosti i depresije, kao i njihov uticaj na pojavu prevremenih porođajnih kontrakcija. Postavljene su tri radne hipoteze: da je nizak socioekonomski status povezan za depresijom, anksioznošću i stresom u trudnoćama sa idiopatskim prevremenim porođajem; da sistemska (oralna ili intramuskularna) terapija progesteronom snižava skorove na Skali depresije, anksioznosti i stresa (DASS) i Edinburškoj skali postnatalne depresije (EPDS), kao i da je prisustvo opisanih psiholoških faktora rizika povezano sa skraćenim vremenom od hospitalizacije do prevremenog porođaja.

Ciljevi rada su precizno definisani. Opšti cilj je bio da se utvrdi da li depresija, anksioznost i stres mogu uticati na nastanak prevremenog porođaja. Posebni ciljevi su utvrđivali: uticaj socioekonomskih faktora na psihološke faktore rizika, međusobnu povezanost psiholoških faktora i uticaj terapije progesteronom na promenu skorova na skalama psiholoških upitnika-DASS i EPDS.

U poglavlju **materijal i metode** je navedeno da se radi o prospektivnoj studiji koja je sprovedena u Ginekološko-akušerskoj klinici „Narodni front“ u eksperimentalnoj i kontrolnoj grupi ispitanica. Detaljno je opisan način pregleda i intervjuisanja pacijenata, kriterijumi za uključ enje u studiju, kao i kriterijumi za isključenje iz studije. Psihološko testiranje vršeno je u dva vremena- na prijemu i petog dana od uvođenja terapije progesteronom. Posmatrani su sledeći ishodi: da li je porođaj bio prevremeni ili u terminu, kako je završen- prirodnim putem ili carskim rezom, telesna masa ploda na rođenju i da li je postojala potreba za prijemom deteta u jedinicu neonatalne intenzivne nege. Ova studija je sprovedena u skladu sa Helsinškom deklaracijom, a odobrena je i od strane Etičkog komiteta Medicinskog fakulteta, Univerziteta u Beogradu. Svi pacijenti su dali pisani pristanak pre uključ enja u studiju. Svi upitnici koji su korišćeni u studiji su detaljno opisani, a pojašnjen je i način skorovanja. U poglavlju **rezultati** detaljno su opisani i jasno predstavljeni svi dobijeni rezultati.

Diskusija je napisana jasno i pregledno, uz prikaz podataka drugih istraživanja sa uporednim pregledom dobijenih rezultata doktorske disertacije.

Zaključci sažeto prikazuju najvažnije nalaze koji su proistekli iz rezultata rada. Korišćena **literatura** sadrži spisak od 49 referenci.

B) Kratak opis postignutih rezultata

Ispitana je ukupno 81 trudnica u trećem trimestru trudnoće, 41 u eksperimentalnoj i 40 u kontrolnoj grupi. Od antropometrijskih faktora u istraživanju su prikazani životno doba pacijentkinja i indeks telesne mase (BMI) pre trudnoće. Srednje vrednosti životnog doba nisu se značajno razlikovale u eksperimentalnoj i kontrolnoj grupi, dok su veće vrednosti BMI pre trudnoće imale pacijentkinje koje su rodile decu manje telesne mase. Od socioekonomskih faktora ispitani su nivo obrazovanja i da li je pacijentkinja imala stalno zaposlenje. Dokazane su više vrednosti skorova depresije u oba upitnika kod pacijentkinja sa srednjim u odnosu na visoko obrazovanje-prihvaćena je prva radna hipoteza. Petog dana od uvođenja terapije progesteronom potvrđeno je visoko statistički značajno smanjenje skorova psiholoških faktora-anksioznosti, depresije i stresa-prihvaćena je druga radna hipoteza. Anksioznost majke uticala je na rađanje ploda manje telesne mase. Kod majki sa višim vrednostima skorova depresije i stresa novorođenčad je češće bila primana u jedinicu neonatalne intenzivne nege. Testovima korelacije utvrđena je visoko statistički značajna povezanost povišenih vrednosti skorova DASS i EPDS sa skraćenjem trudnoće i prevremenim porođajem - prihvaćena je treća radna hipoteza.

C) Uporedna analiza doktorske disertacije sa rezultatima iz literature

U istraživanju domaćih autora rađeni su psihološki testovi samoprocene o nivou optimizma u trećem trimestru trudnoće, a zatim EPDS upitnik nakon porođaja, u cilju prevencije postpartalne depresije. Utvrđeno je da su visok nivo samopoštovanja i optimizma u negativnoj korelaciji sa pojavom postpartalne depresije. Do sada nisu ispitivani psihološki činioci u trudnoći, kao i njihov posredan ili neposredan uticaj na dužinu trudnoće. Strani autori uveli su u upotrebu DASS upitnik i modifikovali EPDS upitnik za primenu tokom trudnoće. Prevencija i terapija prevremenog porođaja progesteronom ponovo je aktuelna nakon 2000. godine i date su smernice od strane najznačajnijih institucija u ovoj oblasti- Američkog koledža ginekologa i obstetričara (ACOG, 2002) i Evropske asocijacije za perinatalnu medicinu (2011). Ova studija je dokazala povezanost terapije progesteronom sa sniženjem vrednosti skorova u psihološkim upitnicima, te tako i posrednim uticajem na produženje trudnoće i prevenciju prevremenog porođaja. U svim primenjenim analitičkim metodama nivo značajnosti bio je 0,05 , dok je moć samih testova procenjena na 80%.

D) Objavljeni radovi koji čine deo doktorske disertacije

Elena Djakovic, Snezana Rakic. Depression, Anxiety and Stress after Preterm Delivery- Role of Previous Progesterone Therapy. Clinical and Experimental Obstetrics and Gynecology (2016).

E) Zaključak (obrazloženje naučnog doprinosa)

Doktorska disertacija „Analiza psiholoških faktora rizika u trudnoćama sa pretećim prevremenim porođajem“ dr Elene Đaković, kao prvi ovakav rad u našoj populaciji predstavlja originalni naučni doprinos u razumevanju uticaja depresije, anksioznosti i stresa nakon 28. nedelje trudnoće na nastanak prevremenog porođaja. Primenom dva upitnika samoprocene precizno se mogu izmeriti navedeni psihološki faktori rizika i preduzeti preventivne mere u pretećem prevremenom porođaju. Iako je terapija progesteronom do sada primenjivana iz isključivo obstetričkih indikacija, rezultati ove studije dokazuju i posredan uticaj progesterona na smanjenje vrednosti skorova svih psiholoških faktora rizika za prevremeni porođaj.

Ova doktorska disertacija je urađena prema svim principima naučnog istraživanja. Ciljevi su bili precizno definisani, naučni pristup je bio originalan i pažljivo izabran, a metodologija rada je bila savremena. Rezultati su pregledno i sistematično prikazani i diskutovani, a iz njih su izvedeni odgovarajući zaključci.

Na osnovu svega navedenog, i imajući u vidu dosadašnji naučni rad kandidata, komisija predlaže Naučnom veću Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu da prihvati doktorsku disertaciju dr Elene Đaković i odobri njenu javnu odbranu radi sticanja akademske titule doktora medicinskih nauka.

U Beogradu, 14.07.2016.

Mentor: Prof. Dr Snežana Rakić

Komentor: Prof. Dr Miroslava Jašović Gašić

Članovi Komisije:

Prof. dr Nebojša Radunović

Prof. dr Mladenko Vasiljević

Prof. dr Spomenka Mujović
